

Samen denken over denken met de boeken van de: Shortlist voor het Beste Filosofische Kinderboek 2023

Een filosofisch gesprek voeren met kinderen – lang of kort- kan heel goed aan de hand van een boek. Ook dit jaar is er weer een verkiezing voor het Beste Filosofische Kinderboek. Voor elk boek uit de shortlist van 5 boeken die meedingen voor de titel ‘het Beste Filosofische Kinderboek 2023’ zijn alvast een paar vragen bedacht. Je kunt deze vragen gebruiken als je je kind of kinderen voorleest. Thuis op de bank, voor het slapen, in de trein, tuin, of in de klas!

Tip is om een fragment uit te kiezen en hier wat langer bij stil te staan door de filosofische startvraag te stellen en daarop door te vragen. Wij zochten al een paar tekstfragmenten voor je uit: een gedicht, kort verhaal of stukje tekst, waarmee je met kinderen kunt ‘denken over denken’. Bij het doorgeefboek van de Maand van de Kinderfilosofie van 2023 ‘Dat bedoel ik, zei de zalm’, vind je zelfs een lesbrief met per hoofdstuk één filosofische vraag.

Podcast: Kunnen we denken over denken?

Ben je benieuwd hoe een filosofisch gesprek over deze boeken verloopt? Luister dan naar de podcast die Filosoofje maakte voor de Week van de Kinderfilosofie. Je vindt de podcast o.a. [hier](#).

Filosoferen over ‘Zo voelt dat’

‘**Zo voelt dat**’ is een bundel met gedichten over hoe het is om een bepaald voorwerp te zijn. Zoals een donderbui of een fopspeen.

Een leuke start om samen na te gaan denken over denken, is naar aanleiding van **gedicht 11/ Wachtende gedachte**. Tip: lees het gedicht eerst één of liefst twee keer samen door.

Startvraag: ‘Kun je een ‘wachtende gedachte’ hebben?’

Voorbeelden om het denken (verder) op gang te helpen:

- Als je je vinger opsteekt en op je beurt wacht.
- Als iemand anders blijft doorpraten, terwijl jij iets wil zeggen.
- Wachtend op ‘het goede moment’, bijvoorbeeld bij een ruzie, en je eerst moet nadenken wat er gaat gebeuren, zodat je kunt voorkomen dat het niet erger wordt.

Vervolg vragen

- Kun je een gedachte tegenhouden?
- Kun je gedachten vergeten? Waar blijft dan die vergeten gedachte?
- Waar komen gedachten vandaan?
- Zijn gedachten van jou?
- Zijn je gedachten woorden of een plaatje?

Filosoferen over ‘Kijk dan toch?’

‘Kijk dan toch’ is een voorleesboek met schilderachtige gekleurde illustraties, geschikt voor alle leeftijden en waarover je zeker ook met kleuters kunt filosoferen.

Het boek gaat over Slak die zegt dat er iets gaat gebeuren, en dat pad goed moet kijken. Maar waar moet pad dan precies naar kijken?

Vragen na het lezen van het hele boek, om het denken (verder) op gang te helpen:

- Wat doet de slak? En de pad?
- Wat denk jij dat de slak bedoelt met ‘er gaat iets gebeuren’?
- Als dit over jou en een vriendje zou gaan, ben jij dan de slak of de pad? Of allebei? Waarom?

Vragen bij een tekstfragment

Lees het fragment van de 3^e tekst, vanaf: ‘Een vette slak probeert moeizaam het stuk hout te beklimmen.’

‘Er gaat hier iets gebeuren’, zegt de slak. De pad zegt tegen de slak: ‘Hoe kun jij dat weten?’ Dat gaat over een gebeurtenis die nog moet plaatsvinden.

Startvraag: Kun je iets weten over een gebeurtenis die nog moet plaatsvinden?

- Weet jij iets over een gebeurtenis die nog moet plaatsvinden? Heb je daar een voorbeeld van? Bijvoorbeeld: taart eten als je jarig bent, of dat je bijna op vakantie gaat naar een ander land, of dat je vanavond om half 8 naar bed moet.
- Kun je zeker weten dat dat ook echt gebeurt? Waarom wel/niet?
- Kun je weten hoe je eruit ziet als je 20 bent?
- Is er verschil tussen het ene weten en het andere weten?
- Moet je kunnen denken om iets te kunnen weten?

Filosoferen over Zebedeus en het ganzenbord van Wisse

‘Zebedeus en het ganzenbord van Wisse’ gaat over Zebedeus de Beer, die op een dag een ganzenbord krijgt opgestuurd. Dit ganzenbord is afkomstig van ene Wisse, die hem een goeie hand van gooien wenst. Even later staat Zilver voor de deur, een sneeuwwitte gans die Zebedeus uitnodigt hem te volgen. Het is de start van een wonderlijk avontuur van toeval en geluk, van vallen en opstaan. Maar wie is Wisse?

Startvraag: Het boek gaat over een spelletje dat je kunt spelen: Ganzenbord. Kun je ook spelen met gedachten? Zo ja, kun je een voorbeeld geven? Zo nee, waarom niet?

- Ganzenbord is een spelletje dat het beste gaat als je het samen speelt. Gaat denken beter als je samen bent?
- Kunnen twee kinderen dezelfde gedachte hebben?
- Denkt een kind in Afrika hetzelfde als jij?
- Kun je zien wat een ander denkt?

Lees bladzijde 50: Over de geleerde Ocke Olaf Octaaf die een Theorie van Alles probeert te formuleren. Hier wordt Ocke Olaf Octaaf succes gewenst met zijn ‘denkwerkzaamheden’.

Startvraag bij tekstfragment: Wat zijn denkwerkzaamheden?

Vervolg vragen:

- Is denken werk?
- Kun je van denken je beroep maken? Kun je hier een voorbeeld van geven? Geef eventueel suggesties: filosoof, uitvinder, professor, juf. Waarom is dit een voorbeeld van een denkberoep?
- Zijn er beroepen waarbij je niet hoeft te denken? Kun je daar een voorbeeld van geven?
- Kun je leren denken?
- Kun je beter worden in denken? (bijvoorbeeld door te oefenen?)
- Kun je denken wat je wilt?
- Mag je denken wat je wilt?

Filosoferen over: Missie afbreken

‘Missie afbreken’: Dit is het derde en laatste boek uit de serie over de wereld van Gozert. Ties heeft zijn fantasievriendje Gozert steeds minder nodig. Gozert voelt zich soms bijna vergeten, maar ontdekt dan dat er meer zijn zoals hij.

Lees eerst samen blz 119: over ‘gedachtenzorg’ en ‘hoofdendokter’ vanaf “Ik wilde niet... t/m ...klinkt wel als iets wat een hoofdendokter zou doen”

Startvraag: Kan iemand voor jouw gedachten zorgen?

Doorvraag-vragen:

- Waar zitten je gedachten?
- Heb je weleens een gedachte in je buik gehad?
- Is er verschil tussen een gevoel en gedachte?
- Kun je stoppen met denken? OF niet denken?
- Heeft een gedachte een begin? En een eind?
- Waar is je vorige gedachte gebleven?

Vervolgvragen:

- Als iedereen een denker is, denkt iedereen dan ook hetzelfde?
- Moet je leren denken of gaat het vanzelf?
- Kun je ook niet-denken?
- 'kan een gedachte een cadeautje zijn'?

'Dat bedoel ik, zei de zalm': doorgeef verhaal – Ongewone personages zoals een pluisje, een vlieg, een paardenbloem en een straatsteen praten over klein of groot zijn, over je belangrijk voelen of niet, over mooi en lelijk. En over nog veel meer dat te maken heeft met waarde en waardering.

Een lesbrief met één vraag per hoofdstuk vind je [hier](#).

Bonusvragen

Nog geen genoeg gekregen van *denken over denken*? Denk dan gerust nog even door!

- Kan alles en iedereen denken? Denkt een computer bijvoorbeeld? Een appel? Of ijsbeer?
- Is fantaseren ook denken?
- Kunnen baby's denken?
- Kan een gedachte een cadeautje zijn?

Wil je nog meer inspiratie om te denken over denken, pak dan ook de winnaar van het Beste Filosofische Kinderboek van 2022 erbij:

'Gedachten denken' van Annelies Beck met illustraties van Hanneke Siemensma.

Ook bij dat boek kun je een handleiding voor gesprek vinden op [onze website](#)

De Week van de Kinderfilosofie wenst jou en je kind(-eren) veel lees- en denkplezier!